Світ між кризою сили, деградацією права і боротьбою за майбутнє: США, Китай, Росія та стратегічні виклики для України після безрезультатного візиту Трампа до Китаю

Віктор БЕДЬ
Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород
17 травня 2026 р.

Сьогоднішній світ уже увійшов у фазу глибокої кризи міжнародного права, моральності, стратегічної відповідальності та глобальної системи безпеки. Це вже не прогноз на майбутнє і не тимчасове відхилення. Це нова реальність, яка продовжує поглиблюватися.

Події останніх років — російсько-українська війна (2014–2026), повномасштабна агресія РФ проти України з 24 лютого 2022 року, криваве ізраїльсько-палестинське протистояння та війна Ізраїлю проти ХАМАС у секторі Гази після терористичного нападу 7 жовтня 2023 року, американсько-ізраїльське військово-політичне та силове протистояння з Іраном, включно з військовими ударами по іранських об’єктах та ескалацією навколо іранської ядерної програми у 2024–2026 роках, загроза великої війни в Перській затоці та навколо Ормузької протоки, атаки проіранських хуситів у Червоному морі, загострення американо-китайського протистояння, тайванська проблема,

ядерний шантаж Корейської Народно-Демократичної Республіки (Північної Кореї), деградація міжнародних інституцій, подвійні стандарти великих держав, зневага до міжнародного права та його фактичне безкарне ігнорування, санкційні, торговельні та технологічні війни — остаточно показали: старий світовий порядок уже руйнується швидше, ніж людство здатне сформувати нову справедливу й безпечну систему міжнародних відносин.

Саме в цьому контексті слід оцінювати державний візит президента США Дональда Трампа до Китаю та його переговори з Сі Цзіньпіном, які відбулися 13–15 травня 2026 року у Пекіні, на тлі глобальної нестабільності, війни навколо Ірану, російсько-української війни та наростання американо-китайського стратегічного протистояння.

Попри публічні дипломатичні заяви, цей візит фактично виявився безрезультатним у стратегічному вимірі.

За його результатами не було досягнуто:

- прориву щодо Тайваню;
- реального вирішення проблеми Ірану;
- реального стратегічного розриву чи суттєвого послаблення політичної, економічної, військової та геополітичної взаємодії між Китаєм і Російською Федерацією;
- нової моделі безпеки;
- узгодженого бачення завершення російсько-української війни;
- стабілізації глобальної економічної конфронтації.

Сторони лише виграли час.

Але ця пауза є небезпечною. Вона створює не стабільність, а затягування невизначеності, підготовку до довготривалого протистояння та накопичення ресурсів перед новими глобальними кризами.

Саме тому нинішній етап світової політики є особливо небезпечним. Світ входить у стан керованої нестабільності, де війни, санкції, економічний тиск, інформаційні операції, технологічне шпигунство та політичні маніпуляції стають новою нормою міжнародних відносин.

Криза американського лідерства і фактор Дональда Трампа

Окремою проблемою сучасного світу стала криза самого американського політичного керівництва.

Особистий фактор Дональда Трампа сьогодні вже безпосередньо впливає не лише на політику США, а й на глобальну безпеку у світі.

Його:

- непередбачуваність;
- імпульсивність;
- схильність до хаотичних рішень;
- конфліктність;
- психологічна нестабільність;
- емоційність;
- вікові та поведінкові проблеми;
- персоналізація державної політики;
- схильність до публічного політичного шоу замість системного стратегічного управління, - посилюють міжнародну нестабільність.

Проблема полягає не лише у самому Дональді Трампі, а й у слабкості значної частини його адміністрації, де помітними є:

- кадровий непрофесіоналізм;
- політичний конформізм;
- ситуативність рішень;
- боротьба внутрішніх груп впливу;
- відсутність цілісної довгострокової стратегії.

Частина негативних тенденцій останніх років у світі:

- ослаблення міжнародного права;
- поглиблення глобальної нестабільності;
- криза союзницької довіри;
- послаблення авторитету США;
- хаотизація міжнародної політики, - значною мірою були поглиблені саме політикою нинішньої американської адміністрації.

Саме тому результати візиту до Китаю виявилися слабкими: Вашингтон не отримав стратегічних поступок Пекіна, а Китай продемонстрував готовність до довготривалого глобального суперництва без прямої конфронтації.

Водночас не слід абсолютизувати нинішню ситуацію. Після зміни президента США — планової чи дострокової — американська внутрішня та зовнішня політика у недалекому майбутньому може змінитися досить радикально, зокрема і щодо Китаю, Росії, НАТО, Європейського Союзу та російсько-

української війни. Значна частина американського політичного та військового істеблішменту дедалі критичніше оцінює нинішній стан управління державою та глобальними процесами.

Китай: холодний прагматизм без ілюзій

Пекін продемонстрував не «перемогу над США», а холодну стратегічну прагматичність.

Китай:

- не хоче глобальної війни;
- не хоче руйнування світової торгівлі;
- не хоче ядерної ескалації;
- не хоче обвалу глобальної економіки.

Але водночас Китай:

- не відмовляється від реалізації політики так званого «возз'єднання» Тайваню з материковим Китаєм, включно з можливим силовим сценарієм;
- не відмовляється від політики свого глобального посилення;
- не збирається приймати американське домінування;
- продовжує використовувати слабкості Заходу;
- підтримує багаторівневу геополітичну гру з Росією, Іраном та іншими авторитарними державами і режимами, які перебувають у різних формах конфронтації із Заходом.

При цьому помилково примітизувати відносини між Китаєм і Росією.

Так, Росія дедалі сильніше залежить від Китаю:

- економічно;
- технологічно;
- фінансово;
- логістично.

Але Російська Федерація не є прямим васалом чи «молодшим братом» Пекіна у примітивному й спрощеному розумінні, як це нерідко намагаються подавати окремі політологи, експерти, політики, журналісти та представники інформаційно-пропагандистського середовища. Попри суттєве посилення економічної, технологічної та геополітичної залежності від Китаю, Росія й надалі

зберігає власні імперські амбіції, окрему стратегічну суб'єктність та прагнення вести власну глобальну геополітичну гру.

Російська Федерація:

- має один із найбільших у світі ядерних арсеналів;
- зберігає значний військовий потенціал та масштабний військово-промисловий комплекс;
- володіє потужними спецслужбовими, енергетичними, інформаційними та ресурсними важелями впливу;
- продовжує активно впливати на міжнародну безпеку, глобальні конфлікти та політичні процеси;
- використовує війну, енергетику, пропаганду, кібератаки, приватні військові структури та політичну дестабілізацію як інструменти геополітичної боротьби;
- прагне зберегти статус окремого центру сили у майбутньому багатополярному світі.

Саме тому недооцінка Російської Федерації, психології її керівництва, імперського мислення значної частини російської політичної еліти та готовності Кремля до довготривалої конфронтації є небезпечною стратегічною помилкою.

Кремль і надалі залишається надзвичайно небезпечним і одним із провідних гравців на світовій політичній карті, відродивши та утвердивши на території Російської Федерації посткомуністичний тоталітарний режим, який за своєю суттю та окремими ідеологічними, політико-психологічними й управлінськими підходами є близьким до авторитарно-тоталітарної моделі правлячої Комуністичної партії Китаю. Цей фактор нерідко недооцінюється, спрощується або поверхово аналізується частиною західних політиків, експертного середовища, медіа та міжнародних аналітичних центрів, що призводить до помилкових стратегічних оцінок і прогнозів щодо реальних намірів, потенціалу та довгострокових цілей сучасного російського режиму, зокрема й у питаннях взаємовідносин, стратегічного партнерства та прихованої геополітичної взаємодії між Російською Федерацією і комуністичним Китаєм.

Росія, Володимир Путін і небезпека ескалації

Однією з найбільших помилок частини західних аналітиків стало недооцінювання:

- сучасного посткомуністичного тоталітарного та імперсько-реваншистського характеру режиму Російської Федерації;
- деформацію політичної психіки та психології особистості самого Володимира Путіна, його імперсько-шовіністичні, посткомуністичні та реваншистські ідеологічні переконання й погляди;
- імперсько-ординської природи значної частини російської політичної еліти;
- впливу російських «яструбів війни»;
- готовності Кремля до довготривалої військово-політичної ескалації російсько-української війни, глобального протистояння із Заходом та подальшої дестабілізації міжнародної системи безпеки;
- ролі та впливу російських спецслужб у системі державного управління, міжнародних операціях, гібридній війні та глобальній дестабілізації;
- масштабів використання державною владою Російської Федерації системної державної пропаганди, інформаційно-психологічного впливу та маніпуляції суспільною свідомістю;
- використання Російської Православної Церкви та окремих ісламських структур як інструментів внутрішньої мобілізації, державної ідеології, виправдання війни та геополітичного впливу як всередині Росії, так і за її межами.

При цьому слід зважати на те, що Російська Федерація не є настільки ослабленою, слабкою та стратегічно безперспективною державою, як це інколи намагаються подавати окремі політики, експерти, медіа та представники інформаційно-пропагандистського середовища.

Навпаки:

- Російська Федерація адаптувала економіку до війни;
- перевела значну частину державної системи на мобілізаційні механізми;
- посилила військове виробництво;
- навчилася обходити частину санкцій;
- продовжує накопичувати ресурси для затяжного конфлікту.

І головне - Кремль наразі не демонструє готовності до реального завершення російсько-української війни.

Навпаки — найближчим часом з боку правлячого тоталітарного режиму Російської Федерації слід очікувати:

- подальшої ескалації російсько-української війни;

- посилення ударів по цивільній інфраструктурі та мирному населенню України;
- посилення інформаційно-психологічного тиску на українське суспільство, військових, політичне керівництво України, держави Заходу та міжнародну громадську думку шляхом пропаганди, дезінформації, маніпуляцій, поширення страху, панічних настроїв і недовіри;
- спроб дестабілізації українського тилу;
- активізації внутрішньополітичного розхитування України;
- посилення агентурного, інформаційного та політичного впливу на окремі суспільні, політичні, релігійні, медійні та економічні середовища;
- використання втоми Заходу, внутрішніх суперечностей у США та Європі, а також різнопланових політичних маніпуляцій і спекуляцій, зокрема граючи на непередбачуваності, неадекватності окремих рішень Дональда Трампа, слабкості частини його адміністрації та кризі стратегічної послідовності сучасної американської політики.

Внутрішня ситуація в Україні

На цьому тлі Україна також входить у надзвичайно небезпечний внутрішній етап свого розвитку в умовах затяжної війни, глобальної нестабільності та зростання зовнішніх і внутрішніх викликів.

Поступово посилюються:

- кадрові проблеми у системі державного управління;
- управлінські помилки, непрофесіоналізм та ситуативність окремих державних рішень;
- криза стратегічного державного бачення та довгострокового планування;
- внутрішня політична втома суспільства;
- зростання недовіри до окремих представників влади та державних інституцій;
- боротьба різних політичних, фінансово-економічних та олігархічних груп впливу;
- неспроможність належним чином сформувати, утвердити та реалізовувати на державному рівні цілісну ідеологію української національної ідеї та державницької політики;
- прояви слабкості та фрагментації громадянського суспільства;
- криза формування, ідеологічної зрілості та відповідальності значної частини політичних партій і політичного середовища;

- внутрішні політичні суперечності та конфлікти між різними політичними середовищами;
- збереження у політичному, інформаційному, економічному, культурному та релігійному просторі України проросійських політичних, інформаційних, бізнесових і церковних структур та мереж впливу;
- недостатня ефективність окремих напрямків діяльності українських спецслужб у протидії агентурному, інформаційному та гібридному впливу Російської Федерації;
- слабкість окремих напрямків української дипломатії, міжнародної комунікації та системної державної інформаційної політики;
- недостатня ефективність державної інформаційно-пропагандистської та роз'яснювальної роботи як всередині держави, так і на міжнародному рівні;
- зростання ризиків внутрішньої політичної дестабілізації в умовах російсько-української війни;
- накопичення соціально-психологічної втоми суспільства, військових та державного апарату;
- небезпека посилення внутрішнього суспільно-політичного розколу між різними політичними, владними, військовими, регіональними, соціальними, релігійними та світоглядними середовищами українського суспільства на тлі затяжної російсько-української війни, людських втрат, економічних труднощів, проявів і виявлень корупції, політичної невизначеності, відсутності чітких міжнародних гарантій безпеки, накопичення суспільної втоми та активного інформаційно-психологічного й агентурного впливу з боку Російської Федерації.

Водночас постать Володимира Зеленського та діяльність очолюваної ним системи влади дедалі частіше викликають у суспільстві, політичному середовищі, серед частини військових, управлінців і громадянського суспільства низку складних питань, дискусій і внутрішніх суперечностей щодо ефективності державного управління, стратегічного бачення, кадрової політики, рівня відповідальності та перспектив подальшого розвитку Української Держави в умовах затяжної російсько-української війни. Одночасно дедалі актуальнішими стають дискусії щодо можливого пошуку в умовах воєнного стану та неможливості проведення повноцінних демократичних виборів правових, конституційних і політико-державницьких механізмів потенційного переформатування системи влади, зокрема й у питанні подальшого перебування Володимира Зеленського на посаді Президента України.

Суспільство, політичні кола, частина військових, силових та управлінських структур дедалі частіше сприймають Володимира Зеленського як політичний етап, який вичерпує свій потенціал.

У середовищі частини української влади, окремих представників політичного керівництва, управлінського апарату та наближених до влади політичних і фінансових груп поступово посилюються:

- страхи щодо втрати політичного контролю, управлінського впливу, суспільної підтримки та перспектив подальшого перебування при владі в умовах затяжної російсько-української війни, можливого післявоєнного політичного переформатування, проведення нових виборів і наростання внутрішніх соціально-політичних, економічних та управлінських проблем;
- кадрова замкнутість і обмеженість системи державного управління, небажання або неспроможність до широкого професійного кадрового оновлення та залучення більш компетентних, стратегічно мислячих і державницьки орієнтованих фахівців;
- недовіра до альтернативних суспільно-політичних, військових, інтелектуальних, громадських і національно-патріотичних середовищ, здатних впливати на суспільну думку та формування державної політики;
- спроби надмірної централізації політичного, інформаційного, кадрового та управлінського контролю в умовах війни;
- політична нервозність, внутрішня конфліктність та зростання взаємної недовіри між окремими представниками влади, політичного середовища, силових структур і частини суспільства;
- нерозуміння або недостатнє розуміння частиною політичного та управлінського середовища сутності українських національних інтересів, української національної ідеї, історичних особливостей формування української нації, української державності, духовно-культурної традиції, ментальності та психології українського народу.

Одночасно поступово формуються різні політичні, силові та суспільні групи, які:

- думають про майбутнє після Володимира Зеленського;
- розглядають варіанти політичних змін;
- оцінюють ризики подальшого управління державою в умовах затяжної російсько-української війни, можливого післявоєнного політичного переформатування, внутрішньої нестабільності та складного повоєнного періоду відновлення України.

І це надзвичайно небезпечний процес у воєнний час.

Бо однією з головних стратегічних загроз для України сьогодні може стати не лише зовнішня військова агресія Російської Федерації, а й внутрішня суспільно-політична дестабілізація держави, чого необхідно не допустити шляхом збереження національної, духовної та громадянської єдності української нації, зміцнення державних інституцій і відповідальної консолідації українського суспільства в умовах війни та глобальної нестабільності.

ЄС, НАТО та стратегічний інтерес України

У цих умовах для України особливо важливими залишаються:

- поглиблення інтеграції до Європейського Союзу;
- посилення стратегічної співпраці з Організацією Північноатлантичного договору (НАТО);
- збереження військово-політичної підтримки Заходу;
- участь у формуванні нової системи європейської безпеки.

Попри часткові внутрішні проблеми Європейського Союзу і НАТО, саме європейський та євроатлантичний напрямок залишається для України ключовим цивілізаційним, безпековим та стратегічним вибором.

Водночас Україна повинна чітко усвідомлювати, що жоден зовнішній союз, міжнародне партнерство чи безпековий формат не здатні замінити власної сильної держави, забезпечення верховенства права та повноцінного функціонування демократичних інституцій, професійної, належно озброєної, зокрема стратегічними й новітніми технологічними видами зброї, та належно забезпеченої армії, стійкої економіки, ефективної системи державного управління, а також національної, духовної та громадянської єдності української нації.

Висновок

Світ уже увійшов у період:

- ослаблення міжнародного права;
- деградації глобальної системи безпеки;
- посилення цинізму;
- кризи політичних еліт;
- втрати стратегічної відповідальності;
- посилення безвідповідальної, цинічної та стратегічно недалекоглядної боротьби великих держав за ресурси, технології, геополітичне домінування, ринки впливу та фінансове збагачення окремих владних і

транснаціональних еліт, нерідко нехтуючи принципами справедливості, гуманності, моральності, духовності, міжнародної безпеки, верховенства права, міжнародно-правових норм, людської гідності та відповідальності перед власними народами і світовою спільнотою.

У цьому контексті безрезультатний державний візит Дональда Трампа до Китаю став лише черговим підтвердженням поглиблення цих негативних глобальних процесів, кризових тенденцій та неспроможності провідних світових держав виробити справедливу, стабільну й відповідальну систему міжнародних відносин і безпеки.

Тож на сьогодні провідні світові центри сили та глобального політичного, економічного і військового впливу, насамперед Сполучені Штати Америки, Китайська Народна Республіка, Російська Федерація, а також частково окремі інші великі держави й транснаціональні фінансово-економічні середовища, фактично не вирішують ключових проблем мирного співіснування держав, забезпечення справедливого міжнародного порядку та довготривалого миру у світі. Натомість, дотримуючись політики геополітичного суперництва, боротьби за домінування, ресурси, ринки впливу, необмежене збагачення та стратегічний контроль, вони переважно лише відкладають або поглиблюють глобальні конфлікти й протистояння, виграють час для перегрупування сил, накопичення ресурсів і підготовки до нових етапів міжнародної боротьби, втягуючи народи світу у виснажливе, руйнівне та небезпечне протистояння, яке насправді не відповідає життєвим інтересам більшості народів, націй і звичайних людей.

Що ж до захисту прав, свобод, безпеки та життєвих інтересів української нації й Української Держави в цих умовах глобальної нестабільності, жорсткого геополітичного протистояння та боротьби за власне виживання у сучасному світовому просторі, Україна повинна спиратися передусім:

- на власну демократичну державність;
- власну ефективну систему дотримання та забезпечення верховенства права;
- власну професійну, сильну й належно озброєну, зокрема новітніми технологічними видами зброї, армію;
- власну національну, духовну та громадянську єдність;
- власну українську національну ідентичність;
- власну економічну, оборонну, політичну та суспільну стійкість;
- власне стратегічне державницьке мислення;

- власну здатність захищати себе, не втрачаючи гідності, свободи, державності та права на майбутнє.

Бо у світі, де великі гравці на рівні світової геополітики дедалі частіше думають передусім про власні інтереси, нехтуючи правом, мораллю, духовністю, людською гідністю та справедливістю, виживають не найбільші, не найсильніші чи найнагліші й найкрикливіші, не найслабші й не найемоційніші, а ті держави й народи, які здатні тверезо оцінювати реальність, зберігати внутрішню силу, національну єдність і бути готовими до довготривалої боротьби за своє існування, свободу, державність і життя.

Опрацьовані джерела

1. Reuters (міжнародна інформаційно-аналітична агенція)
2. Associated Press / AP News (міжнародна інформаційна агенція)
3. BBC News Ukrainian (українська служба BBC)
4. The New York Times (американське міжнародне видання)
5. Financial Times (британське міжнародне фінансово-політичне видання)
6. The Wall Street Journal (американське міжнародне аналітичне видання)
7. офіційні заяви сторін, відкриті дипломатичні повідомлення, матеріали міжнародної політичної, військової та безпекової аналітики станом на травень 2026 року.